

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

Maria budskapsdag – 13.mars 2016

Prekentekest: Luk 1,39-45

Lesetekst I: 1 Sam 1,21-28

Lesetekst II: Apgj 16.12-15

En paradoksets dag

Maria budskapsdag beveger seg ikke med kirkeåret. Om påsken kommer tidlig, ligger dagen der i ro, i ni måneders avstand til jul. Og i år er det på søndag før palmesøndag vi får den årlige påminnelsen om at Jesus tilbragte like lang tid i mors liv som alle vi andre. Verken svangerskap eller fødsel skiller seg fra det som er alle menneskers inngang til sine år på jorden. Det er unnfangelsen som er forskjellen - starten på det hele. Og det er det som er tema på denne dagen, der den etter livets lovmessighet holder på sin faste plass i kirkens år.

Årets tekst

Søndagens tekst er hentet fra Luk 1, og er prekentekest etter 3. tekststykke. I predikanterens øyne er den nok litt stusseligere enn avsnittene som omgir den: englebesøket hos Maria (v 26-38, 1. rekke) og Marias lovsang (v 46-55, 2. rekke). I disse to tekstene finner både bibelleseren og predikanten langt mer å la seg oppbygge av enn i det korte mellomspillet om Marias visitt hos sin gravide slektning Elisabet. – Men for dem som skal opp på prekestolen med denne teksten, er det ingen grunn til å fortvile! Det er gull å hente også i v 39-45, og vi som i år skal forkynne på Maria budskapsdag, kan gå til oppgaven med frimodighet.

Setningen som gir budskapet bærekraft finner vi i v 43: «Hvordan kan det skje at min Herres mor kommer til meg?» At Elisabet, med sitt eget barn i magen, kaller Marias nyunnfangne barn sin Herre, er nøkkelen som åpner opp for evangeliet i teksten. Men før vi vrir nøkkelen om, kaster vi et blikk på det Lukas forteller oss i forkant.

Gjenkjennelse

Den korte beretningen har gjenkjenningseffekt så det holder. Graviditet og barnefødsler er en virkelighet som alle har et forhold til, så det er ikke vanskelig å finne brofeste i tilhørernes bagasje av erfaringer. De fleste av oss mannfolk har registrert hvor mye gravide kvinner har å snakke sammen om, og enhver mor vet hva det er, når et nytt lite liv begynner å røre på seg i veksthuset med det vakre navnet *livmor*. Så kan vi utfylle bildet med at vi her har for oss en prestefru som er blitt med barn i en alder hvor det ikke lenger skulle være mulig, og at hennes unge slektning nordfra har fått en voksende mage før hun er gift. Slik skulle det ikke være. Så her er normalt og unormalt i utfordrende forening!

- At Elisabet venter barn, fikk Maria vite på slutten av englebesøket (1,36). Engelen Gabriel ordlegger seg slik at Maria sikkert aner at Gud på et eller annet vis har grepet inn også Elisabets og Sakarjas liv. Vi antar at de to bodde i den lille byen Ain Karim, ca 8 km vest for Jerusalem. Avstanden fra Nasaret er ca 150 km, så det må ha tatt Maria 3 – 4 dager å gå strekningen til fots. Var hun kvalm og uvel underveis? – Elisabets barn sparker (eg. «hopper») i magen når Maria hilser henne.

Profeti og forløper

Vi – som har lest Bibelen før – vet at det er døperen Johannes som melder at han er underveis. Hans oppgave i livet var jo nettopp å peke på Jesus og rydde vei for Herren (Luk 3,4). Her melder han seg for første gang. Og mor Elisabet blir samtidig berørt av Guds ånd og taler – roper, står det faktisk - slik at vi forstår at ordene ikke bare er hennes egne. Det er sikkert lov å si at hun taler profetisk. Det betyr at vi skal lytte til det hun sier og be Gud vise oss hva det er han vil ha sagt gjennom hennes ord.

Det er Maria hun henvender seg til. Velsignelsesordene som rettes til den unge slektningen fra Nasaret, er beslektet både med englehilsenen til Maria i v 28 og Marias egen lovsang i v 46ff. På Maria budskapsdag kan vi gjerne dvele litt ved hva det innebærer at en ung kvinne får slike ord fra Gud over sitt liv. Marias kvalifikasjon består i at hun sa: «Jeg er Herrens tjenerinne. La det skje med meg som du har sagt». Lydighet og villighet utløser velsignelse. Marias spesielle stilling beror på at hennes oppgave ble å bære Gud inn i verden – som menneske. Det skiller henne fra alle andre mødre. Og vi løfter henne opp som det forbilde hun er for alle som tjener Gud.

Kyrios

Så kommer nøkkeluttrykket.

Elisabet ser på Maria og kaller henne "min Herres mor". Her må vi bruke tid og rom til å få på plass en rett forståelse av hva som menes med ordet *Herre*. Forhåpentlig vil også våre tilhørere forstå at det av og til er nødvendig å gjøre litt grovarbeid for å hente fram gullet i en bibeltekst. Grunntekstens ord for Herre er *Kyrios*. Den greske oversettelsen av GT (Septuaginta) bruker *Kyrios* der hvor det på hebraisk står gudsnavnet *Jahve*. Også i Det nye testamentet brukes *Kyrios* om Gud, som i Luk 4,8 og Mk 11,9. Men først og fremst ble *Kyrios* tidlig brukt om *Jesus*.

Uttrykket "Jesus er Herre" (1 Kor 12,3) er trolig den kristne kirkes eldste bekjennelsesformel (jfr f. eks. Rom 10,9; Fil 2,11). Vi ser at Lukas særlig bruker uttrykket om den oppstandne Jesus (24,34; Apg 2,36). Men det brukes også om Jesus underveis i hans jordiske tjeneste (Luk 7,13; 10,1; 11,39 m. fl.)

Når Elisabet bruker betegnelsen *Kyrios* på fosteret i Marias mave, aner vi hvem han er, han som Elisabets sønn skal være forløper for. Han er Herre, slik Israels Gud er Herre. Han er Gud. Vi skal møte ham med samme ærefrykt, tro og lydighet som vi møter Gud med. Derfor sparket barnet i Elisabets mave da Maria kom!

Evighet i tiden

Her ligger paradokset, utfordringen og muligheten på Maria budskaps dag. Dagen ligger der, ni måneder før vår julefeiring, for å minne oss om at Jesus er menneske, som vi. Men barnet Maria bærer inn i tiden, er Gud fra evighet. Han som skal fødes på jorden, skapte en gang verden. Han som skrek i en krybbe, lovsynges av himmelens engler. Han som ble født i ubetydelige Betlehem, kalles i dag Herre av etterfølgere fra snart alle nasjoner. Om søndagen bærer navnet til hans mor, er det Jesus vi skal løfte fram, også nå. Møter vi ham, møter vi Gud. Når Jesus taler, er det Gud som taler. Så nær som Jesus er, er Gud!

Men nettopp ved å ha fokus på Jesus, gir det mening å gi hans mor plass i ord og tanke på dagen som bærer hennes navn. Hun sa ja da Gud kalte. Hun var lydig, enda hun ikke kunne ane rekkevidden av hva hun gav seg inn på. Men tilliten til ham som kalte, var slik at hun ikke betenkte seg. Bedre forbilder kan vi ikke ha, vi som vil følge Jesus. Og ta gjerne med et godt ord om Elisabet også. Det fortjener hun.

Svein Granerud

Cand.theol. og ordinert prest. Leder av Misjons- og fellesskapsavdlingen i Normisjon, Norge.

Medlem av Israelmisjonens landsstyre

svein.granerud@normisjon.no